

DIRECȚIA GENERALĂ POLITICI INTERNE
DEPARTAMENTUL TEMATIC B: POLITICI STRUCTURALE ȘI DE
COEZIUNE

CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE

CERCETARE PENTRU COMISIA CULT —
LIMBILE MINORITARE ȘI EDUCAȚIA:
DIFICULTĂȚI ȘI BUNE PRACTICI

SINTEZĂ

Rezumat

Prezentul raport reprezintă o analiză comparativă aprofundată a treisprezece studii de caz lingvistice pentru a înțelege situația limbilor minoritare în contextul educației din Europa. Se dau indicații privind bunele practici și se evidențiază dificultățile cu care se confruntă limbile minoritare în educație. Se acordă o atenție specială formării profesionale și perspectivelor de carieră. De asemenea, prezentul raport cuprinde recomandări cu privire la modul în care UE poate sprijini limbile minoritare în educație.

Acest document a fost solicitat de Comisia pentru cultură și educație a Parlamentului European.

AUTORI

Rixt VAN DONGERA, Centrul European de Cercetare Mercator
Cor VAN DER MEER, Centrul European de Cercetare Mercator
Richt STERK, Centrul European de Cercetare Mercator

Mulțumiri

Autorii ar dori să le mulțumească lui Ramzië Krol-Hage, lui Jorrit Huizinga și lui Marlous Visser pentru asistența și observațiile lor valoroase pe întreaga durată a studiului. În plus, mai mulți experți au fost intervievați în cursul proiectului și am dori să le mulțumim pentru valoroasele lor idei și contribuții.

ADMINISTRATOR RESPONSABIL PENTRU DEPARTAMENTUL TEMATIC

Administrator în cadrul serviciului de cercetare al Parlamentului: Michaela FRANKE
Asistență pentru proiect și publicare: Virginija KELMELYTE
Departamentul tematic B: Politici structurale și de coeziune
Parlamentul European
B-1047 Bruxelles
E-mail: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

VERSIUNI LINGVISTICE

Originalul: EN

DESPRE EDITOR

Pentru a contacta departamentul tematic sau pentru a vă abona la buletinul său informativ, vă rugăm să scrieți la: Poldep-cohesion@ep.europa.eu

Manuscris finalizat în februarie 2017
© Uniunea Europeană, 2017.

Acest document este disponibil pe internet la adresa:
<http://www.europarl.europa.eu/committees/ro/supporting-analyses-search.html>

DECLINAREA RESPONSABILITĂȚII

Opiniile exprimate în acest document sunt responsabilitatea autorului și nu reprezintă neapărat poziția oficială a Parlamentului European.

Reproducerea și traducerea documentului pentru scopuri necomerciale sunt autorizate, cu condiția ca sursa să fie menționată și editorul să fie anunțat în prealabil și să primească o copie a materialului.

SINTEZĂ

Principalele concluzii

Pe baza unei analize a legislației, proiectelor și literaturii de specialitate relevante, completată printr-o analiză comparativă aprofundată a treisprezece studii de caz, acest raport enumeră o serie de constatări principale care sunt esențiale pentru buna înțelegere a capcanelor și a celor mai bune practici în domeniul limbilor regionale și minoritare în educație. Cele mai importante constatări sunt enumerate mai jos:

- Nu există o soluție universală de bune practici care să fie potrivită pentru toate minoritățile.
- Prin recunoașterea unei limbi ca limbă oficială sau co-oficială statului, un stat se angajează să ia măsuri concrete pentru a proteja și promova această limbă.
- Statul-națiune este cel care trebuie să pună în aplicare măsurile necesare pe care le-a acceptat.
- Sprijinul instituțional și planificarea lingvistică sunt de o importanță fundamentală în ceea ce privește educația destinată minorităților.
- O problemă recunoscută pe scară largă în ceea ce privește învățământul în limbile minoritare, care trebuie abordată, este accesul la materiale didactice de înaltă calitate și la profesori de limbi minoritare calificați.

Cea mai răspândită și recunoscută dificultate pentru educația în limbile minoritare este accesul la materiale didactice de înaltă calitate și competențele profesorilor de limbi minoritare. Deși nu există o soluție universal valabilă pentru dificultățile cu care se confruntă minoritățile, prezentul raport oferă o serie de recomandări generale pentru dezvoltarea în continuare și promovarea limbilor minoritare.

Trebuie să se ia act de faptul că responsabilitatea principală pentru punerea în aplicare a unor măsuri esențiale pentru îmbunătățirea calității educației în limbile minorităților revine statului-națiune. Un stat-națiune se poate angaja să promoveze și să dezvolte în continuare limbile sale minoritare recunoscându-le drept limbă co-oficială sau oficială a statului și/sau ratificând Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare (ECRML) pentru limba (limbile) respectivă(e). Sprijinul instituțional și planificarea lingvistică sunt elementele esențiale ale sprijinului care poate fi oferit de către un stat-națiune.

Recomandări

Recomandările care pot fi deduse din analiza comparativă a studiilor de caz (anexa 2) se concentrează pe o gamă largă de chestiuni. Pe baza reviziei din capitolul 1 din prezentul raport, precum și pe baza analizei efectuate în capitolul 2, prezentul raport formulează următoarele recomandări pentru Uniunea Europeană și statele sale membre:

- să mențină și să promoveze programele axate pe schimbul de experiență și de bune practici în ceea ce privește limbile regionale și minoritare în Europa;
- să promoveze cercetarea la nivelul UE în domeniul educației, al învățării limbilor străine și al modelelor pedagogice într-un context multilingv;
- să stimuleze dezvoltarea de materiale didactice de calitate în limbile minoritare pentru toate nivelurile de învățământ;
- să promoveze relații stabile între țări, în special în regiunile de frontieră, unde se vorbesc ambele limbi;
- să dezvolte un sistem de recompense internaționale care să stimuleze profesorii să dobândească capacitatea de a preda cu ușurință în clase multilingve;

- să sensibilizeze publicul cu privire la multilingvism în întreaga Europă;
- să încurajeze statele membre să ratifice cadrele legislative pentru recunoașterea juridică corectă a limbilor;
- să pună în aplicare o planificare lingvistică pe termen lung ca aspect esențial al politicii de stat;
- să încurajeze statele membre să asigure continuitatea predării limbilor minoritare, de la învățământul preșcolar până la învățământul superior.

Temeiul pentru aceste propuneri și o descriere explicativă mai detaliată a recomandărilor pot fi găsite în capitolul 3.

Context

În Europa există multe limbi minoritare, fiecare dintre acestea confruntându-se cu o situație diferită la nivel regional sau la nivelul statului-națiune. Nu există definiții fixe pentru conceptele de „minoritate” și limbi „minoritare”. În acest raport, s-a ales să se urmeze definiția utilizată în ECRML și ca acesta să se aplece numai asupra limbilor utilizate în mod tradițional pe un anumit teritoriu al unui stat de către cetățenii aceluia stat. În practică, acest lucru înseamnă că limbile utilizate de grupuri care au migrat spre sau în Europa în ultimele decenii nu sunt luate în considerare.

În temeiul principiului subsidiarității, chestiunile ce țin de limbile minoritare în educație trebuie tratate la nivel național și, uneori, chiar la nivel regional. Cu toate acestea, influența internațională și, în mod specific, cea europeană în ceea ce privește aceste chestiuni nu trebuie trecută cu vederea. Numeroase țări de pe continentul european au semnat și ratificat ECRML și Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale (FCNM), care impune ca aceste țări să ia măsuri relevante pentru a proteja și îmbunătăți situația minorităților și limbilor lor naționale. Ambele sunt instrumente obligatorii din punct de vedere juridic adoptate de Consiliul Europei, iar ECRML în special vizează în mod specific drepturile pe care le pot revendica limbile minoritare în domeniul educației în temeiul cartei. Influența ECRML și a FCNM, a cartelor relevante ale UE, cum ar fi Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și a sprijinului pe care Uniunea Europeană îl poate oferi, de exemplu prin inițierea unor cercetări sau proiecte care stimulează cooperarea între mai multe domenii ale limbilor minoritare, este deosebit de relevantă atunci când se discută despre limbile minoritare în educație.

Obiectivul principal al acestui proiect de cercetare este de a oferi o imagine de ansamblu clară asupra situației a treisprezece limbi minoritare europene, în special în ceea ce privește rolul jucat de limbile minoritare în educație. Raportul conține, de asemenea, un capitol privind chestiuni de fond, inclusiv definiția utilizată a conceptului de limbi minoritare, o descriere a acordurilor internaționale și evoluțiile relevante la nivelul UE. Este important să se conștientizeze faptul că există deja un cadru amplu pentru a apăra și a promova limbile regionale.

Cele treisprezece cazuri sunt comparate pe baza „celor mai bune practici” și a „dificultăților”. Deși fiecare regiune este caracterizată printr-o situație specifică în domeniul limbilor, există multe de câștigat în urma schimbului de bune practici și se pot desprinde multe învățăminte din dificultățile cu care se confruntă celelalte regiuni. Rolul pe care îl poate juca UE în acest sens este luat și el în considerare.

Metodologie

Metodologia utilizată pentru acest studiu a inclus redactarea unor studii de caz cuprinzătoare pentru toate limbile selectate. Informațiile au fost obținute, în cea mai mare parte, din seria *Regional Dossiers* (Dosare regionale) ale Centrului de Cercetare Mercator și au fost completate cu interviuri cu experți din diverse regiuni europene (anexa 1). Aceste interviuri au finalizat imaginea de ansamblu descrisă de studiile de caz din acest raport, dobândindu-se, astfel, informații mai detaliate referitoare, de exemplu, la situații lingvistice specifice și perspectivele profesionale. Pentru a oferi un cadru cuprinzător în care să se plaseze acest raport și rezultatele sale, s-a realizat o examinare aprofundată a legislației relevante, precum și a literaturii și proiectelor europene din domeniu.